

Департамент освіти Харківської міської ради

Управління освіти адміністрації Фрунзенського району Харківської міської ради
Методичний центр управління освіти адміністрації Фрунзенського району

Міський професійний конкурсу «Вихователь року-2011»
Номінація «Вихователь груп раннього віку »

Методична продукція,

що створена в результаті роботи над методичною темою

«Інтерактивні форми роботи з педагогами:

переваги без недоліків»

Переможець міського
професійного конкурсу
«Вихователь року-2011» у номінації
«Вихователь-методист»
Велентєєнко Наталія Володимирівна ,
вихователь-методист комунального
закладу «Дошкільний навчальний
заклад (ясла-садок) №265 Харківської
міської ради.

Вступ

На сучасному етапі розвитку системи освіти все більше увагу приділяється професійному розвитку й освіті дорослої людини. У сфері управління будь-якою організацією дана проблема часто є найбільш актуальною. Управлінець в зв'язку зі своїми функціями повинен бути не лише керівником, але і наставником в організації, володіти самими різними формами професійного навчання своїх співробітників. Тільки тоді ми можемо говорити про ефективне управління та розвиток колективу організації, особливо, коли дана організація здійснює педагогічну діяльність.

Перед вихователем-методистом часто стоїть питання: як зробити, щоб кожен педагог став активним, зацікавленим учасником роботи різних форм професійних об'єднань? Як позбутися від пасивності окремих педагогів? Як перевести їх від репродуктивної діяльності до дослідницької? До формування вміння рефлексувати в процесі пізнання нового та освоєння знайомого матеріалу?

Досвід роботи не тільки дає відповіді на всі ці питання, а й переконує в тому, що використання інтерактивних заходів в організації методичної роботи з вихователями доцільно. А саме: інтерактивні технології дозволяють стимулювати процеси набуття професійної компетентності вихователів, змінюють професійно-особистісну позицію педагога, санкціонують стабільне професійне зростання особистості, забезпечують адекватне розвитку регіональної освіти підвищення якості діяльності педагогів. Окрім результативності ці заходи характеризовано гнучкістю та ефективністю поєднання з традиційними формами та методами навчання.

Я вважаю, що створення нового технологічного забезпечення методичної роботи з метою її оптимізації, дозволяє вивчити можливість інших пропозицій. Перспективним, на мій погляд, є впровадження в організацію методичної роботи з вихователями диференційованого підходу для стимулювання педагогів до неперервного особистісно-професійного розвитку

Чому я кажу «так» інтерактивним методам?

Висока мотивація! Міцність знань!

Творчість і фантазія! Комунікабельність!

Активна життєва позиція! Командний дух!

Цінність індивідуальності! Свобода самовираження!

Акцент на діяльність! Взаємоповага!

Демократичність!

ТОК-ШОУ «МАЮ ДУМКУ»

Мета: підвищити професійну компетентність педагогів під час ознайомлення з різноплановими інноваційними технологіями, впроваджувати їх у роботу з дітьми.

Хід ток-шоу

Вступ.

- Для того, щоб привітатися, пропоную рухами відповісти на мої запитання. Я запитую, ви відповідаєте.

Здрастуйте, колеги, вихователі, друзі.

Нашу зустріч з вами вестиму я.

З гарним настроєм хто прийшов – махніть,

Хто чує мене, головою кивніть.

Хто бачить мене, прошу оком моргнути,

Хто любить дітей, ті підведіться трохи.

Хто найвеселіший -- ви всім усміхніться,

Хто ввічливий – сусідові злегка вклоніться.

Почитати кому охота, любить хто свою роботу?

Похитайте головою вправо-вліво, раз, іще раз.

Хто інновації любить, уміє творити,

Хто їх вивчає, з ним хоче дружити?

Поплещіть, вас я побачить хочу,

Всього, що я знаю, і вас навчу.

- Сьогодні у нас в залі найвеселіші, ті, хто любить дітей, ввічливі і творчі педагоги.

Отже починаємо наше ток-шоу, яке називається «Маю думку».

Вихователі об'єднані у групи за впровадженням різних інноваційних технологій.

Завдання для вихователів.

1. «Емблема та девіз групи». Кожна підгрупа представляє емблему та девіз.

2. «Два мішечки».

На столі два мішечки – сірий та яскравий. Вихователі на папірцях пишуть те, що заважає та що допомагає їм під час впровадження інновацій. Після вкладають у відповідний колір мішечка.

3. Вправа «Релаксація та концентрація».

Вправа спрямована на оволодіння прийомами релаксації та концентрації, яка сприяє збільшенню енергетичного потенціалу.

Стоячи, звести лопатки, посміхнутися та підморгуючи лівим, потім правим оком повторити:

"Очень я собой горжусь, я на многое гожусь".

Поклавши на лоб ліву долоню, потім праву повторювати:

"Я решаю любые задачи, со мною всегда любовь и удача".

Потираючи долоні повторити:

"Я приманиваю удачу, с каждым днем становлюсь богаче".

Встати навшпиньки, руки над головою зімкнути у кільце, повторити:

"Я согрета солнечным лучиком, я достойна самого лучшего".

Руки в сторони, кулаки зжати, робити кругові оберти руками:

"На пути у меня нет преграды, все получится так, как надо".

Руки на поясі, робити нахили вправо-вліво, повторити:

"Покой и улыбку всегда берегу, и мне все помогут, и я помогу".

Руки на поясі нахили вперед-назад, повторювати:

"Ситуация любая мне подвластна, мир прекрасен - и я прекрасна".

Підскакуючи на правій, потім на лівій нозі, повторити:

"Я бодрa и энергична, и дела идут отлично".

Склавши руки в замок, зробити глибокий вдих:

"Вселенная мне улыбается, и все у меня получается".

4. Вправа «Презентація інновацій». (Домашнє завдання).

Кожна підгрупа педагогів презентує власну інновацію, яку вони впроваджують.

5. Вправа «Коробочка». А зараз послухайте маленьке оповідання.

«Маленька дівчинка готувала подарунок на Різдво. Вона запакувала коробочку в гарну барвисту обгортку і сама робила великі банти, використовуючи багато кольорової стрічки.

«Що ти робиш? - насварив на неї батько. - Ти лише даремно переводиш стрічку. Уявляєш, скільки вона коштує? ».

Дівчинці на очі виступили сльози, і вона сховалася у кутку, міцно притискаючи до грудей свою коробочку.

У Святвечір, намагаючись ступати легенько, мов пташка, дівчинка підійшла до тата, який іще сидів за столом, і поклала перед ним пакуночок, загорнутий у барвистий папір.

«Татусю, це для тебе», - прошепотіла вона. Батько злагіднів, бо відчув, що поводився з донькою надто суворо, а вона після цього підносить йому подарунок.

Він поволі розв'язав стрічку, розгорнув золотисту обгортку і повагом відкрив коробочку – а там порожньо.

Несподіванка видалася йому прикрою. Він знову вибухнув гнівом: «Ти змарнувала стільки паперу, стільки стрічки, аби загорнути порожню коробку?».

Великі дитячі оченята наповнилися слізьми: «Таточку, вона не порожня. У ній тисяча поцілунків для тебе».

Професія дошкільного педагога – не проста і виснажлива, адже вихователю потрібно затратити багато часу і зусиль для того, щоб організувати новий творчий, захопливий освітній процес із дошкільниками. Педагог повсякдень застосовує свою творчу уяву і фантазію, даруючи цікаві нові ідеї вихованцям. Але результат такої діяльності не може бути миттєвим і виявленим одразу, тому в батьків чи інших родичів дошкільників можуть виникати питання: «Навіщо було витратити стільки зусиль і матеріалів, якщо успіхи моєї дитини не зросли?». Прикро чути такі слова, адже очікувані успіхи можуть виявитися лише у шкільному чи навіть старшому віці.

І лише вихователь знає, що для кожного нового дня, проведеного з дошкільниками, він готує коробочку із тисячею поцілунків для них.

Виступ дітей. Пісенька «Цьом, цьом»

Не лише вихователі дарують дітям уявні коробочки із тисячею поцілунків, але й щирий поцілунок дошкільника та вдячний дитячий погляд педагога зберігають у своєму серці все життя. У моєму лівому кулачку (показує затиснений кулак) – поцілунок щасливої дитини, яким я хочу поділитися з кожним із вас.

Хід вправи: Методист «ділиться поцілунком» із учасником праворуч від себе (наче «переливаючи» частинку поцілунку зі своєї долоні до долоні іншого), після чого знову міцно затискає свій кулак. Учасники далі «діляться поцілунком» по колу, після чого методист просить перекласти поцілунки із кулачків до коробочки. Він роздає кожній підгрупі (склад підгруп не змінюється) білу коробку, пензлики, палітри та гуаші.

Кожна підгрупа розфарбовує коробку, уявляючи, що в ній лежить тисяча поцілунків для вихованців, відповідно інноваційній діяльності, яку вони презентували.

Закінчивши роботу, вихователі обговорюють свої спільні творчі роботи.

Ці коробочки з дитячими поцілунками завжди допоможуть Вам, колеги, підтримують Вас, коли ви почнете впроваджувати якісь нові ідеї та зіпкнетеся з проблемами, невдачами, непорозуміннями. Це допоможе Вам продовжувати та йти вперед, розуміючи, що все, що Ви робите – це для дітей.

6. Вправа сиквейн «5 рядків за правилами».

Синквейн – це вірш, який складається з п'яти рядків за особливими правилами.

1 рядок – це назва теми.

2 рядок – це визначення теми з двох прикметників або дієприкметник.

3 рядок – це три дієслова, які вказують дію в межах теми.

4 рядок – фраза з чотирьох слів, яка показує відношення автора до теми.

5 рядок – завершення теми, синонім першого слова, який виражений будь-якою частиною мови.

Слова для вправи: інновація, особистість, стрес, розвиток, компетентність.

Наприклад:

1. гра
2. весела, розвиваюча
3. з'ясувати, оцінити, розвинути
4. я люблю придумувати ігри
5. моделювання ситуації (розігрування ролей).

7. Вправа «Пошта».

Нам поштою - надійшла посилка. В ній – предмет, який ви маєте відгадати. Я вам підказуватиму. Увага! Жартівлива гра.

- Лише він принесе у ваше життя душевний комфорт і спокій.
- Лише з ним ви відчуєте себе легко й невимушено.
- Лише він допоможе, коли ви перевантажені і у вас – стрес.
- Лише він допоможе стати вам чистішим і благороднішим.
- Лише йому ви зможете довірити особисте і найпотаємніше.
- Лише він подарує вам радість творчості, щастя, любов.
- Ви хочете сісти, розслабитися і поринути у свої мрії?
- Він - те, що вам потрібно!

Відкривається посилка, а в ній – дитячий горщик.

– А зараз я вам пропоную обіграти цей предмет відповідно тієї інновації, яку ви впроваджуєте. Це буде цікаво!

Підсумок.

– Наша зустріч добігає кінця. І я б дуже хотіла побачити ті емоції, які ви відчуєте зараз після гри. Мені в цьому допоможе гра «ТРВЗ – емоції».

*Готові розмовляти ми до ранку,
Та час минув, прощатись вже пора.
А хто вдячний, поплескати потрібно,
Адже нове – дитсадку вкрай необхідно.
Хто стомився, на мене подивіться,
І з полегшенням тихенько розігніться.
Можливо, хтось з вас вражений,
Розкритою темою трішки здивований.
Один одному на вушко про це шепніть
І плечико праве вгору підніміть.
Хто незадоволений, не варто нарікати,
Прошу вас потопати, не треба галасувати.
Комусь згодиться моя скромна розповідь,
Порадою скористається нею хтось не раз.
Хто не нудьгував і слухав все з охотою,
А зустріч назвав плідною роботою,
Для цього жест відмінний є у нас.
Він означає, що зустріч відбулася – вищий клас!
Щиро вдячна за вашу цікавість та інтерес.
До побачення! До нової зустрічі в нас!*

Семінар-практикум

«Засоби формування професійної компетентності молодих спеціалістів у ДНЗ»

Мета: формування професійної компетентності молодих спеціалістів шляхом організації сумісної роботи адміністрації та педагогів-наставників.

Хід семінару-практикуму

Посередній учитель викладає,
Гарний учитель пояснює,
Видатний учитель показує,
Великий учитель надихає.

Уільям Артур Уорд

Педагоги об'єднуються у групи: «наставник» та «молоді спеціалісти».

1. Діагностика «Дерево професійного зростання».

Шановні педагоги зараз ми з вами проведемо діагностування, яке дасть мені змогу виявити ваші професійні здібності. Ви вже робили це дерево на початку вашої педагогічної діяльності, окрім Оксани Володимирівни, яка буде робити це вперше. Ваше завдання оформити це дерево професійного зростання так: на червоних листочках ви записуєте питання, якими ви ще не володієте, на жовтих – питання, над якими слід ще попрацювати, а на зелених – питання, якими ви володієте гарно, і розміщуєте їх на своєму дереві.

Увага! Представте нам свої дерева. Зробіть невеличкий самоаналіз.

Так. Ми можемо побачити наочно, що тільки-но починаючи свою педагогічну діяльність вихователі мають багато питань чи проблем, про що свідчить велика кількість червоних листочків на деревах. Вже отримавши, хоч і невеликий, досвід роботи, вихователі вирішують свої незрозумілі питання, проблеми – про це свідчить вже більша кількість зелених листочків. Отже, зріст педагогічної майстерності очевидне.

Все це ми з вами ще обговоримо індивідуально.

Це діагностування дає змогу не лише розгорнути роботу з метою знань тих чи інших проблем, а й підтримати творчі задуми вихователів, вчасно надати допомогу тим, хто її потребує.

2. Робота в діодах «Проблема по колу».

Як ми побачили, кожен з вас має проблеми, які його турбують. Ви намагаєтесь вирішувати їх самі, але не завжди це спрацьовує. Тому я пропоную вам вирішити їх за допомогою своїх колег. А також я запрошую до нашої роботи педагогів-наставників.

Ця робота має назву «Проблема по колу». Завдання: кожен з вас на аркуші паперу дописує фразу: «Проблема, яка мене хвилює полягає у...» власним коротким описом і передає його сусідові (за годинниковою стрілкою), отримуючи аркуш від сусіда зліва. Читаєте проблему і записуєте можливий варіант її розв'язання, не дивлячись на попередні пропозиції. Це триває доти, доки всі аркуші пройдуть по колу.

А для педагогів-наставників буде така проблема, яку вони будуть вирішувати між собою: «Як ефективно організувати роботу з молодими спеціалістами».

Якщо педагоги готові, ми вас слухаємо. (Висновки, додавання наставників).
Виступ наставників.

Таким незвичним чином ми вирішили багато питань, які потребували рішень з боку молодих спеціалістів, а також педагоги-наставники запропонували цікаві форми роботи з ними, які ми ще обговоримо і будемо використовувати у роботі з молодими кадрами.

3. Гра в м'яч «Імідж сучасного вихователя».

Вихователь центральна фігура в дошкільному закладі. Недаремно кажуть: який вихователь, такі в нього й діти. Від того, наскільки педагог критично підходить до аналізу своєї роботи, використовує новинки психолого-педагогічної науки та практики, передовий досвід, шукає нові методи та прийоми навчально-виховної роботи з дітьми, дбає про свій інтелект і культурний розвиток, залежить рівень розвитку та вихованості його вихованців.

Отже, зараз я пропоную вам пограти у гру «Імідж сучасного вихователя», де і з'ясуємо, яким же він має бути. Кожен вихователь отримуючи м'яч називає одну ознаку іміджу сучасного вихователя. Залишається вихователь, який більше за всіх назвав цих ознак.

Тож сьогодні нам потрібен вихователь, який розуміє, любить і поважає особистість дитини. Сприймає її такою, якою вона є, з позитивними та негативними сторонами, розуміє та враховує природні потреби та можливості, ніколи не дозволить образити чи принизити, не допустить фальші у стосунках.

4. Вирішення психолого-педагогічних ситуацій.

Всі ми знаємо, що працюючи з дітьми постійно виникають якісь нестандартні ситуації, незвичайні питання, неадекватна поведінка малюків, і як ми відреагуємо на це, чи знайдемо найоптимальніший вихід із ситуації, яка склалася, залежатиме як діти будуть до нас ставитися, чи зможуть нам довіряти, чи будемо ми користуватися у них

авторитетом, до якого прислуховуватимуться та поважатимуть. Вірного рішення проблемної ситуації не існує. Все залежатиме від педагога, його досвіду, вміння швидко реагувати, підходити до цього питання творчо. Головне – знайти найбільш вдалий варіант вирішення проблеми.

Тому зараз пропоную вам розглянути декілька психолого-педагогічних ситуацій та спробувати їх вирішити. (Доповнення іншими).

1. ...Сергійко й Оксанка тримаються за велосипед, кожен тягне його до себе. Щемить – і вибухне сварка. Назріває момент втручання дорослого. Як вчинити по справедливості.

2. ...Чотирирічний Миколка обережно береться за вуздечку, ласкаво гладить коня і везе його по килимі. Але...

- Діти, час сідати за стіл. Йдемо мити руки.

У Миколки ледве сльози не бризнули з очей: не встиг погратися! Вже кілька разів вихователь нагадав усім, що час складати іграшки, мити руки, а Миколка ніяк не може відійти від красеня, що так сподобався.

3. ...Маленька Ксюша вередує:

- Не буду пити з цієї чашки! Хочу з тієї (показує на чашку з незвичайним малюнком).

Помічник вихователя умовляє дівчинку, розхвалює малюнок на чашці, яка стоїть перед нею. Але бажаного результату немає.

Підгрупи висувають свої думки.

1 ситуація. *Зажадати, щоб один поступився іншому «спочатку Оксанка покатається, а потім Сергійко».* У цьому випадку вони змушені будуть діяти за наказом старшого, який виключає будь-яку самостійність у розв'язанні конфлікту.

А можна інакше, побічно спонукаючи одну дитину добровільно поступитися іншій.

- *Не тягніть, будь ласка, велосипед, а то поламаєте, тоді він нікому не дістанеться,* - жартує вихователь і м'яко кладе руку на поблідлі від напруження кулачки малюків.

А коли діти заспокоюються, запитує їх:

- *Хто з вас сильніший, ану скажіть?*

- *Я,* - каже Оксанка.

- *Ні, я! Я і зростом вищий!* – додає вагомий аргумент у свою користь Сергійко.

- *А я не вірю, що ти сильніший за Оксанку,* - каже вихователь.

Хлопчик здивовано піднімає голову, а педагог продовжує:

- Не вірю, тому що сильні поступаються тим, хто слабкіший, заступаються за них. А ти як учинив?

Хлопчик не очікував такого повороту. Оторопів. А потім, махнувши рукою, вирішив:

- Так і буде, нехай катається перша!

На його обличчі невдоволення. Це помічає уважний вихователь і додає:

- Молодець, Сергійку. Тепер я бачу, що ти справді великий і сильний. Справжній чоловік.

Ось тепер зовсім інша справа! Тепер навіть приємно поступитися. Обличчя хлопчика так і світиться від почуття власної гідності. Малюку важливо вірити в те, що він великий.

2 ситуація. *Звичайно не легко педагогу в такій ситуації стримати своє нетерпіння і домогтися виконання малюком розпорядження. Адже він намагається вчасно посадити за стіл усіх дітей і, особливо, Миколку, який так повільно їсть. Здавалося б, дуже просто знайти вихід: забрати в малюка іграшку та відвести його до умивальника. Але вихователь стримує своє нетерпіння: він розуміє, чому звичайно слухняний, спокійний Миколка став раптом таким упертим.*

- Який турботливий хазяїн у конячки! – говорить педагог, підходячи до хлопчика. – І напоїв її, і колеса почистив. Тепер постав у стайню, і не забудь дати їй сіна. Поки будеш снідати, і конячка поїсть.

А за сніданком вихователь нагадає Миколці, що конячка чекає свого хазяїна, і це допоможе малюку не відволікатися від їжі. Так вихователь і спонукає малюка виконати вимоги, і підтримає його гру, і викличе бажання не затримуватися за столом.

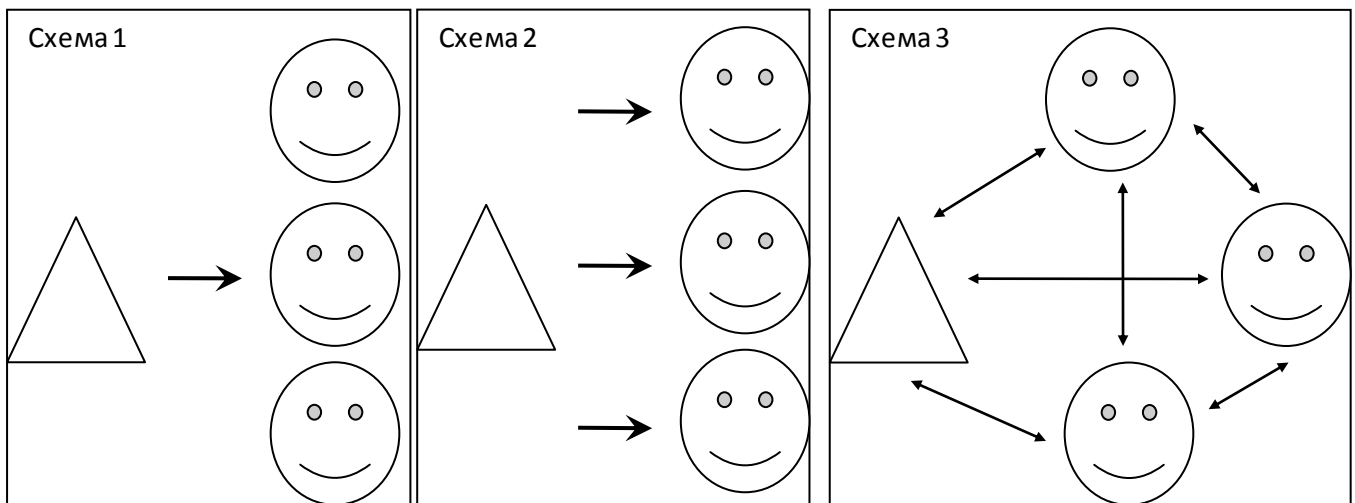
3 ситуація. *Вихователь каже:*

- Добре, будеш пити з цієї чашки. Тільки доведеться почекати поки Андрійко вип'є компот (перед ним стоїть чашка, яка сподобалася Ксюші). Я потім вимію цю чашку і дам її тобі.

І тут капризуля має вибирати: пити компот із чашки яка стоїть перед нею, і йти гратися, чи чекати, поки звільниться вподобана чашка, але тоді залишитися без гри. Така перспектива навряд чи сподобається дитині.

Робота з дітьми – творчий процес. Творчість вихователя виявляється і в умінні прогнозувати, який із прийомів дасть бажаний ефект, і в передбаченні реакції дитини, і в здатності індивідуалізувати педагогічні прийоми, зберігаючи їх методичну єдність. А це значить, що він має володіти умінням швидко вибирати засіб впливу на малюка залежно від особливостей його характеру та ситуації; визначати, коли і з якою дитиною бути м'яким чи суворим, коли й у яких випадках можливі винятки з узвичаєних правил, а коли такі відступи неприпустимі; уникати конфліктів з дитиною і розв'язувати їх між дітьми по справедливості.

5. Робота зі схемами.

1. Як пояснити те, що зображено на схемі?
2. Як можна назвати таку схему?
3. За яких умов вихователь може обирати таку схему?
4. Назвіть сильні та слабкі сторони цієї схеми.

Отже можна зробити висновок, що заняття вихователь може проводити в пасивній, активній та інтерактивній формах. Всі вони мають сильні та слабкі сторони і їх вибір буде залежатиме від мети, яку ставить перед собою та дітьми педагог. Тож використовуйте ці форми проведення занять за призначенням.

6. Домашнє завдання «Що таке радість?».

І останнє на сьогодні. Вашим домашнім завданням було представити поняття «Що таке радість?». До цього треба було поставитися творчо, знайти нестандартне рішення цього питання.

Отже, це завдання показало, що кожен педагог – це творча індивідуальність і неповторність. Ми мали можливість побачити ваш творчий потенціал, вміння підходити до розв'язання питання нестандартно та цікаво. Дякуємо вам за це. На сьогодні все. До нових зустрічей!

Педагогічний ринг «Творчі ігри дошкільників»

Мета: закріпити знання вихователів із керівництва та організації творчої гри

Хід педагогічного рингу

1. Привітання команд. (Підведення підсумків після кожного етапу педагогічного рингу.)

2. Розминка (на відповіді 10 секунд).

Що таке гра?

Які ігри називаються дидактичними?

Чим відрізняються сюжетно-рольові творчі ігри від ігор з правилами?

Що є основним завданням рухливої гри?

У чому значення творчих ігор?

Які творчі ігри Ви знаєте?

Для чого потрібні різні види ігор?

Що спільного між творчими іграми та іграми з правилами?

3. Домашнє завдання «Презентація багатofункціональної іграшки».

4. Тренінг «Вигадати сюжет гри за схемою». Ведучою пропонується обом командам схема гри, за якою слід придумати цікавий сюжет.

Лікар	Пацієнт	Лікар з іншої
	Медсестра	поліклініки

5. «Оціни ситуацію» (розігрування педагогічної ситуації з ігрової діяльності).

Командам було завдання розіграти по одній ситуації. Команда суперника повинна оцінити дії вихователя у грі.

I команда. Вихователь пропонує «дітям старшої групи» відправитися у подорож на кораблі. «Діти» починають будівництво корабля: кожен ходить за цеглиною самостійно і сам встановлює його на місце. Вихователь «не помічає», що немає розподілу дій між дітьми. Хвалить, що побудували великий корабель, назначає сама капітана, рулевого, і каже, що можна відправлятися у подорож.

II команда. Оля сидить в ігровому куточку, грається лялькою. Підходить Таня, намагається відібрати ляльку, мотивуючи тим, що їй треба піти погуляти. Дівчатка сперечаються. Підходить вихователь «Оля, нехай Таня пограється з «донечкою», а ти поки прибери в кімнаті, звари обід – ось тобі посуд. Вони прийдуть з прогулянки, а ти їх нагодуєш». («діти» 1-ої молодшої групи).

6. Відгадайте яка іграшка у скрині. Кожна команда має можливість задати по черзі 4 запитання.

Відповіді будуть тільки «так» чи «ні».

7. Ускладнити сюжет гри за різними віковими групами. Командам пропонується розповісти та показати, як ускладнюється сюжет в різних вікових групах в іграх «Магазин» та «Лікарня».

8. Конкурс капітанів. Пантоміма «Моя іграшка». Кожен з капітанів за допомогою пантоміми показує іграшки, інший капітан відгадує.

9. Підбиття підсумків.

Психолого-педагогічний тренінг

«Психофізичний розвиток дитини за Базовою програмою «Я у Світі»

Мета: поглибити знання про особливості цілісного розвитку дитини, як особистості, формування її психофізичного потенціалу в умовах реалізації завдань Базової програми «Я у Світі». Сформувати бачення та усвідомлення учасниками власних пріоритетних цінностей, підвищити життєвий тонус шляхом формування позитивного мислення. Сприяти розвитку професійної майстерності

Хід тренінгу

1. Групова взаємодія.

- Щоб нам було приємно спілкуватися, кожен з вас на першу букву свого імені назве рису або якість притаманну йому.

2. Вправа «Мої очікування».

- Зараз ми з вами відправимось у морську подорож на кораблі. У кожного з вас є стікери, на яких ви напишете свої очікування від сьогоднішнього заняття і прикріпите їх на корабель.

3. Групове обговорення «Що ми розуміємо під поняттям «психофізичний розвиток?»».

- Ми знаємо тему нашої зустрічі. Що ми розуміємо під поняттям психофізичний розвиток, які можливості він відкриває дитині в майбутньому?

Кожний учасник називає ідеї, пропозиції, які з'являються, іде обговорення основних понять, характерних особливостей ... ?

Керівник підсумовує.

- Психофізичний розвиток поняття багатогранне - це яскравий світ і для кожного особливий. Він визначає внутрішню позицію самої дитини.

З'ясуємо від яких факторів залежить психофізичний розвиток в умовах реалізації завдань Базової програми.

Інформація, повідомлення.

Кожна дитина з'являється на світ з властивостями для неї визначальними спадковістю і внутрішньоутробними задатками, які визначають потенційні можливості розвитку більшості анатомічних, фізіологічних і психічних властивостей дитини. З віком відбуваються не тільки фізичні, а й психічні зміни. Психофізичний розвиток дає змогу дитині підтримувати розвиток у її психомоторних та пізнавальних прагненнях, міркуванням над розв'язанням різноманітних життєвих завдань, почуттєвих

переживаннях. Дає можливість проявляти навички, знання, вміння, наскільки ми будемо враховувати психофізичний розвиток та індивідуальні особливості дитини залежать їх життєві компетенції, наскільки дитина буде підготовлена для життя в світі.

Враховуючи індивідуальні психологічні особливості дитини в процесі її виховання - означає не тільки пристосовувати до них виховні дії, намагаючись, щоб кожна дитина досягла достатньо високого рівня психічного розвитку, а й активно коригувати розвиток дітей; підтримувати особистісні риси.

Набагато більший вплив, ніж природжені особливості, та відмінності в психічному розвитку дітей, формування їх здібностей, особливостей розвитку їх особи, надають умови життя, виховання і навчання (ми працюємо вихователями, у кожного в групі виникають ситуації, де потрібно підтримати дитину)

4. Робота в парах «Якими словами можна підтримати дитину?».

Для кожної пари дається окремо завдання:

- окремими словами («красиво», «прекрасно», «чудово», «продовжуй»);
- висловлюваннями («Я пишаюся тобою», «Я задоволений твоєю допомогою», «Все йде чудово», «Добре, дякую тобі», «Я задоволений, що ти намагався це робити, хоча вийшло зовсім не так, як ти очікував»);
- дотиками (поплескати по плечу, торкнутися руки, лагідно підняти підборіддя дитини, наблизити своє обличчя до її обличчя, обняти її);
- спільними діями, фізичною взаємодією (сидіти, стояти поруч із дитиною; гратися з нею; слухати її, їсти разом);
- виразом обличчя (усмішкою, підморгуванням, кивком, сміхом).

Пишуть кожна пара окремо, зачитують і вивішують на ватман.

5. Робота у групах «Яка дитина є психічно здоровою?».

Методом «колаж» за допомогою відповідних ілюстрацій та допоміжного матеріалу створити портрет психічно здорової дитини – для однієї групи, для іншої – педагога.

Спікери груп презентують портрети, аргументують спільну думку.

1. Не боїться брати на себе відповідальність.
2. Відповідальна за інших.
3. Весела.
4. Стримана.
5. Вміє відпочивати.
6. Впевнена у своїх силах.
26. Сама формує оточення.
27. Планує, не боїться майбутнього.
28. Визнає помилки.
29. Поважає себе та інших.
30. Здатна посміятися над собою.
31. Проблеми намагається не обійти, а вирішити.

7. Групу підтримки має велику або достатню.
8. Її діяльність подобається їй.
9. Доброзичлива.
10. Допитлива.
11. Довірлива.
12. Енергійна.
13. Негативні емоції долає вміло.
14. Емоційно стала, врівноважена.
15. Життєрадісна.
16. Задоволена.
17. Поведінка адекватна.
18. Заряд біополя позитивний, збалансований.
19. Не має шкідливих звичок.
20. Не обтяжена комплексами.
21. Любить себе й інших.
22. Милосердна.
23. Настрій позитивний, збалансований.
24. Сприймає новизну.
25. Оптимістична.
  - Що ви відчули, коли працювали в групах?
  - Хто відчував себе незадіяним?
32. Працелюбна.
33. Висока працездатність.
34. Сприймає людей такими, які вони є.
35. Привітна.
36. Притаманне почуття гумору.
37. Радість знаходить у звичайних ситуаціях.
38. Може приймати власні рішення.
39. Самостійна.
40. Адекватна самооцінка.
41. Саморегуляція висока або достатня.
42. Сон нормальний.
43. Спокійна.
44. Спосіб життя здоровий.
45. Творча.
46. Уважна.
47. Усміхнена.
48. Ставить реалістичні цілі, намагається їх досягти.
49. Щира.
50. Щаслива.

6. Рефлексія «Чи здійснилися очікування?».

7. Релаксація.

- Сядьте зручно, заплющити очі. Спокійно вдихніть та видихніть. Наш корабель сповнений надій, радості, задоволення, пливе по хвилях. Ви насолоджуєтесь почуттям спокою. Ви то підіймаєтесь на хвилях, то опускаєтесь. Ви відчуваєте приємне тепло сонячних хвиль. Ви спокійні й розслаблені. Ви відчуваєте своє дихання: вдих, видих ... Теплий, м'який спокій розливається по всьому тілу. Ви дедалі спокійніші, вільніші ... Ваш погляд зупиняється на маленькому острові. Вас манить туди, ви там шукаєте спокою, захисту, задоволення. Ваш човен наближається до острова. Уже можна розрізнити рослинність, пальми, пісок. І ось ви сходите на берег. Ви відчуваєте тепло піску м'якого, приємного, ви лягаєте і відчуваєте тепло, розслаблюєтесь ... На губах у вас морська сіль ... Ви дивитесь на хмаринки й відчуваєте тепло сонця. Тут ваша гавань. Насолоджуйтеся почуттям спокою, впевненості, тепла .. Сюди ви зможете повернутися будь-коли. Це місце дасть вам упевненість, силу, безпеку. Попрощайтеся з цим місцем, настав час повертатися в реальність. Повільно розплющуйте очі.

Навчальний тренінг

«Впровадження Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» в практичну роботу»

Мета: дати змогу педагогам різнобічно та поглиблено розглянути окремі напрями, структурні компоненти, змістові наповнення, концептуальну основу та цілісність Базової програми

Хід тренінгу

1. Робота з метафорами. Притча «Урок метелика».

Один раз у коконі з'явилася маленька щілина. Людина, яка випадково проходила повз, досить довгий час стояла і спостерігала, як через цю маленьку щілину намагається вилізти метелик. Пройшло багато часу, метелик начебто покинув свої зусилля, а щілина залишалася усе такою ж маленькою. Здавалося, метелик зробив усе що міг, і що сил у нього більше не залишилося.

Тоді людина вирішила допомогти метелику, і взявши ножа розрізала кокон. Метелик у той же час вийшов з нього, але його тільце було слабке та немічне, а крила були прозорими й ледь рухалися.

Людина продовжувала спостерігати, очікуючи, що ось-ось крила метелика розправляться й зміцніють, і він полетить. Але цього не сталося!

Решту життя метелик волочив по землі своє слабке тільце, свої не розправлені крила. Він так і не зміг літати.

А все через те, що людина, бажаючи йому допомогти, не розуміла того, що зусилля, які необхідно докласти, щоб вийти через вузьку щілину кокона, необхідні метеликові, щоб рідина з тіла перейшла в крила й щоб він зміг літати. Життя змушувало метелика із зусиллями залишати оболонку, щоб надалі він міг рости й розвиватися.

Іноді саме зусилля необхідне нам у житті. Якби нам дозволено було б жити, не зустрічаючись із труднощами, ми були б обділені. Ми не змогли б бути такими сильними, якими є зараз. Ми ніколи не змогли б літати.

– Я просив сил... А життя дало мені труднощі, щоб зробити мене сильним.

– Я просив мудрості... А життя дало мені проблеми для вирішення.

– Я просив багатства... А життя дало мені мозок і мускули, щоб я міг працювати.

– Я просив можливість літати... А життя дало мені перешкоди, щоб я їх переборював.

– Я просив любові... А життя дало мені людей, яким я міг допомагати в їхніх проблемах.

– Я просив благ... А життя дало мені можливості.

– Я не отримав нічого з того, про що просив. Але я одержав усе, що мені було потрібно.

2. Практичне завдання «Визначте основні завдання програми».

Вихователі працюють у двох підгрупах. Після визначення основних групи презентують свої думки. Обговорення та прийняття основних завдань програми.

Розвинути у дошкільника:

- базові якості (самостійність, людяність, самолюбність, спостережливість, відповідальність, розсудливість, справедливість, самовладання, креативність);
- різні форми активності (фізичну, емоційно-ціннісну, соціально-моральну, пізнавальну, мовленнєву, художню, креативну);
- оптимальні для віку моделі основних видів діяльності (сюжетно-рольової гри, предметно-практичної діяльності, спілкування, навчальної діяльності).

3. Презентація «Головні завдання Базової програми за лініями розвитку». (Показ слайдів, до яких іде пояснення)

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК

Пов'язаний зі станом здоров'я, руховою активністю, будовою тіла, зовнішністю, роботою організму, м'язовою та предметно-практичною діяльністю.

Завдання:

оздоровчі;

навчальні;

виховні.

Готовність дитини бути здоровою:

потреба (хочу) бути здоровою;

здатність (можу) будувати свої відносини із самим собою та навколишнім світом;

рішучість (буду) жити за природо відповідними законами.

Основні форми роботи:

фізичні вправи (гімнастика, ігри, елементи спорту, туризм);

оздоровчі сили природи (повітря, сонце, вода);

гігієнічні чинники (режим харчування, заняття і відпочинок, гігієна одягу, взуття, обладнання);

організовані форми обов'язкові для впровадження в освітній процес (заняття, фізкультурно-оздоровчі заходи, рухова активність).

СОЦІАЛЬНО-МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Ключове поняття – соціалізація – процес засвоєння та використання дитиною у поведінці та діяльності системи моральних цінностей, в яку вона включена.

Основи соціальної компетентності:

вміння орієнтуватися у світі людей;

потреба у розумінні інших людей;

повага до інших;

допомога;

комфортне самопочуття у соціумі.

Механізм соціального розвитку:

когнітивний (здатність до пізнання людей, їхньої поведінки, взаємин);

емоційна мотивація (цікавість і бажання брати участь у їхньому житті);

поведінковий (навички взаємодії з різних ситуацій суспільної діяльності).

Нетрадиційні засоби ознайомлення дітей зі світом людей:

уроки добра та краси;

психотехнології та гімнастика почуттів;

ігрові технології;

ситуації морального вибору;

складання родового дерева, розгляд сімейних реліквій.

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ РОЗВИТОК

Розвиток емоційної сфери дитини дошкільного віку є важливою складовою виховання, що передбачає розвиток у дитини певного емоційного ставлення до навколишнього світу, зокрема до цінностей, норм та ідеалів суспільства.

Життєва компетентність дитини – для здійснення взаємодії з іншими людьми мусить розпізнавати емоційний стан, настрій іншої людини, виражати власні емоції так, щоб вони були зрозумілі та викликали реакцію, яку очікує дитини, іншими словами, знаходити з людьми спільну емоційну мову.

Напрями розвитку емоційної сфери:

розвивати вміння розпізнавати основні емоції;

освоєння, розширення та збагачення репертуару форм вияву своїх почуттів, що свідчать про поступовий розвиток соціальних емоцій;

освоєння елементарних форм вербалізації власних переживань, опису свого настрою, стану, аналізу чинників, що їх викликають.

ПІЗНАВАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

загально пізнавальні завдання;

завдання логіко-математичного характеру.

Завдання подаються за сферами життєдіяльності (уявлення про природне довкілля, предметне середовище, життя людей і самого себе.

Екологічне виховання (компетентність екологічних знань):

пізнавальна (головні ідеї про характер взаємодії природи та суспільства, про глобальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання);

ціннісна (орієнтація щодо суспільної та особистої значущості природи);

нормативна (основи моралі та правильної природо коректної поведінки у довкіллі);
діяльнісна.

Логіко-математичні завдання:

забезпечення розвитку пізнавальних здібностей;

уміння розмірковувати;

встановлення причинно-наслідкових зв'язків;

робити прості умовиводи, використовувати елементарні логічні прийоми.

МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК

Мовлення обслуговує всі сторони життя малюка, є основою всіх змістовних ліній Програми.

Пріоритети мовленнєвого розвитку:

спілкування;

мовленнєва творчість;

обговорення;

роздуми в голос без остраху помилитися чи висловитися в розріз із думкою дорослого.

Ключове поняття – **комунікативна компетентність** – здатність користуватися рідною мовою.

Зміст комунікативної компетентності:

обізнаність дитини старшого віку зі способами та засобами мовленнєвої взаємодії (лінгвістичної та комунікативної);

адекватність вибору наявних навичок спілкування;

орієнтація у ситуації.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК

Мистецтво розглядається як засіб естетичного розвитку, пізнання довкілля, джерело естетичного впливу.

Організація образотворчої діяльності:

заняття з формування художніх умінь (індик., парні, під групові);

міні-заняття (4-5 дітей, 10-15 хв.);

комплексні, колективні, підсумкові (30-60 хв.)

використання музичних та літературних творів відповідної тематики.

КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК

Комплекс інтелектуальних та особистісних особливостей, який сприяє становленню і прояву творчості.

Реалізація завдань креативного розвитку:

побудувати взаємовідносини з дітьми на демократичній основі;

створити нерегламентоване розвиваюче середовище;

розширення соціального середовища шляхом спілкування з творчими особистостями та співпраця з ними;

заохочення творчого задуму та його реалізації.

Показники сформованості креативності:

чутливість до проблем;

схильність руйнувати та змінювати стереотипи;

загострене сприйняття неточностей;

швидкість аналогії.

4. Педагогічний полілог «Запитання – відповідь».

Вихователі об'єднуються по 4-6 чоловік та, обговорюючи запитання, дають на них відповіді.

ЗАПИТАННЯ 1. У чому полягає суть Базової програми? Наскільки вона відповідає світовим тенденціям в освіті?

Базова програма реалізує особистісно орієнтовану модель дошкільної освіти, задекларовану в Базовому компоненті. Це перша в Україні програма розвитку: в центрі її уваги - якісні зміни, які відбуваються з дитиною від народження до 6 - 7 років.

Базова програма орієнтує педагога на виховання в дошкільному віці не стільки «дитини знання», скільки «дитини буття» – життєздатної, вправної, психологічно гнучкої, самостійної, природної у своїй поведінці, свідомої, життєво компетентної.

Давайте розглянемо різницю між сучасною та традиційною освітніми моделями.

Порівняльна таблиця освітніх моделей

Сучасна освітня модель	Традиційна освітня модель
Особистісно орієнтована	Навчально-дисциплінарна
Наступність між дошкільною і початковою шкільною ланками полягає в засвоєнні науки життя відповідно до віку дитини; в гармонійному розвитку, життєвій компетентності дитини у сферах: «Природа», «Культура», «Люди», «Я Сам»	Наступність між дошкільною і початковою шкільною ланками полягає в засвоєнні дитиною галузевих знань, умінь, навичок, зокрема з математики, грамоти, письма
Пріоритет сьогоденних інтересів дитини, її особистісного зростання	Орієнтація не на досягнення сьогодення, а на вимальовану перспективу: вступити до престижної школи, класу, отримувати (не заробляти чи здобувати) високі оцінки
Створення розвивального середовища: природного, культурного, соціального, особистісного	Під час створення розвивального середовища перевага надається його предметно-ігровому компоненту
Заняття як контекст спілкування. Домірність співвідношення репродукування та творчості в грі, навчанні, пізнавальній активності	Перебільшення ролі організованого навчання. Заняття існує як форма унормованого в часі шкільного уроку, переважно для подачі чи закріплення нових знань
Тематика діяльності узгоджується зі сферами: «Природа», «Культура», «Люди», «Я Сам»	Тематика занять відповідає розділам чинних програм і уподібнюється до змісту навчальних дисциплін

У всьому світі освітяни зорієнтовані на те, щоб виростити компетентну особистість, здатну самостійно приймати рішення, визнавати свої помилки, відстоювати власну гідність, реалізовувати природні можливості, самовдосконалюватися.

ЗАПИТАННЯ 2. Яку структуру має Базова програма?

Основний критерій структурування Базової програми – **психологічний вік**.

Першу частину побудовано відповідно до періодів дошкільного віку.

Раннє дитинство:

вік немовляти (від народження до 1 року);

ранній вік (від 1 до 3 років).

Дошкільне дитинство:

молодший дошкільний вік (від 3 до 5 років);

старший дошкільний вік (від 5 до 6-7 років).

Згідно з особливостями кожного вікового періоду у розділах першої частини сформульовано основні освітні завдання; визначено вікові можливості, завдання розвитку та вимоги до організації життєдіяльності за сімома лініями розвитку дитини; подано показники компетентності дитини; обґрунтовано зміст та умови оптимізації педагогічної діяльності.

Підсумовує першу частину Базової програми розділ **«Портрет дошкільника напередодні його вступу до школи»**. У ньому узагальнено показники, які засвідчують оптимальну для кожного вікового періоду модель компетентної особистості.

Друга частина містить матеріали тактичного характеру, зокрема:

- умови ефективної реалізації Базової програми;
- вимоги до створення розвивального життєвого простору та організації життєдіяльності дошкільника;
- вказівки щодо врахування специфіки впливу на дошкільника різних соціальних інститутів;
- орієнтовні схеми організації життєдіяльності дитини на кожному віковому етапі;
- завдання співпраці та умови оптимізації взаємодії педагога з батьками;
- вимоги до педагога щодо організації дитячого колективу та регулювання його діяльності;
- рекомендації щодо навчання дошкільників іноземних мов та комп'ютерної грамотності;
- музичний репертуар;
- переліки літературних творів та творів образотворчого мистецтва;
- перелік фізичних вправи для дітей різного віку;
- репертуар ігор-забав, театралізацій.

ЗАПИТАННЯ 3. Чи зазнає суттєвих змін порядок організації життєдіяльності дітей з упровадженням Базової програми?

Звісно, порядок організації життєдіяльності дітей зазнає суттєвих змін. Він не буде таким формалізованим, стануть пріоритетними індивідуальні та підгрупові форми організації дітей. Адже особистісно орієнтована, гуманістична педагогіка розглядає дитину в сукупності всіх її проявів, зокрема й вікових, статевих. І педагог має навчитися бачити в кожній дитині риси, притаманні саме їй, а не просто

представникові певної вікової групи. Тому важливо переглянути підхід до **комплектування груп**. Набудуть поширення різновікові групи, а одновікові групи функціонуватимуть як відкриті системи.

Розставимо акценти на **основних режимних моментах** організації життєдіяльності дитини:

Ранковий прийом. Перевага надається спілкуванню. При виборі діяльності враховується бажання кожної дитини.

Харчування. Виховання культурно-гігієнічних навичок.

Заняття. Допомога в опануванні науки життя, **набутті компетентності** в різних його сферах. Основною турботою педагога мають стати не стільки кількість, якість знань як таких, їх відповідність паспортному віку, скільки те, як вони впливають на компетентність дошкільника: чи знадобляться в реальному житті; чи сприяють розвитку самостійності дитини; чи формують творче ставлення до життя.

У контексті заняття та поза ним більшої ваги має набути **спілкування як одна з провідних діяльностей**.

Денний сон. Індивідуальний підхід до вибору найдоцільнішого для кожної дитини способу відпочинку.

Прогулянка. Планування прогулянки залежно від погоди, освітніх завдань, загальної атмосфери в групі, настрою та інтересів дітей. Дорослий **збалансовує** реалізацію **програмних вимог з бажаннями** самих вихованців.

Варто пам'ятати, що висока **культура інтер'єру та динамічне пристосування** приміщень до потреб та інтересів дітей – важлива умова організації розвивального середовища, без якого неможливо забезпечити повноцінну життєдіяльність дітей.

ЗАПИТАННЯ 4. *У Базовій програмі йдеться про компетентнісний підхід. Що це означає?*

Поняття «компетентнісний підхід» є суттю особистісно орієнтованої моделі освіти. **Компетентність**, за визначенням Олени Кононко, – це «інтегральна характеристика розвитку особистості, основним показником якої є оптимальний для віку ступінь сформованості провідної діяльності, всіх форм активності та базових якостей». На думку сучасних педагогів, саме набуття життєво важливих компетентностей може дати людині змогу орієнтуватися в нашому динамічному суспільстві, сприяє формуванню в особистості здатності швидко реагувати на запити часу. Тому головне завдання сучасної системи освіти – створення умов для якісної

освіти; впровадження компетентнісного підходу – це найважливіша умова, що працює на підвищення якості освіти.

Під поняттям «компетентнісний підхід» треба розуміти спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу і буде формування загальної компетентності людини.

ЗАПИТАННЯ 5. Сьогодні чимало говорять про значення розвивального середовища. Яким воно має бути за Базовою програмою?

Середовище – оточення, сукупність природних, предметних та соціальних умов, у яких малюк зростає, опановує науку життя, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями. Це уточнення важливе, тому що педагоги часто під середовищем розуміють наявність у найближчому оточенні дитини певних предметів, іграшок тощо.

То яке саме середовище слід вважати розвивальним? Насамперед те, яке не гальмує природних життєвих проявів дитини, сприяє їх реалізації, становленню, вдосконаленню. Для прикладу можна назвати кілька елементів розвивального середовища:

«Веселкова палітра» – куточок, у якому діти за своїм бажанням можуть малювати, використовуючи різні зображувальні засоби (олівці, фломастери, різні фарби, кольорову крейду, вугіль тощо). Педагоги виставляють тут індивідуальні та колективні роботи дітей;

«Ми тут живемо» – куточок, у якому на гілочках намальованої яблуньки розміщено світлини дітей групи і дошку вибору діяльності, де кожна дитина може обрати центр діяльності до вподоби;

«Кімната чудес» – частина кімнати, у якій розміщено різні центри діяльності (сюжетно-рольових та будівельно-конструкційних ігор, театралізованої діяльності, художньої праці);

«Кришкмісто» – куточок, у якому розміщено ігри та посібники, виготовлені з пластикових кришок;

«Розумнички-чомусики» – куточок, у якому розміщено дидактичні ігри з різних розділів програми та обладнання для пошуково-дослідницької діяльності.

ЗАПИТАННЯ 6. У Базовій програмі заявлено таку лінію розвитку, як *креативність*. Поясніть доречність цього нововведення.

Це зроблено з метою:

- привернути увагу освітян до зазначеної лінії розвитку дошкільника, яка відсутня в попередніх програмах, проте вкрай актуальна сьогодні;
- диференціювати близькі, проте відмінні поняття «творчість» та «креативність»;
- ввести в обіг нову категорію, внести до планів педагогічної діяльності напрям, пов'язаний із розвитком креативності дошкільників, контролем та оцінкою його реалізації;
- розширити коло застосування педагогами поняття творча активність;
- створити в дошкільному закладі умови, сприятливі для розвитку креативності дошкільника.

Для того щоб усі ці важливі аспекти перенести в практичну площину, слід ще детальніше визначити, що є «творчістю», а що – «креативністю».

Творчість – це особливий вид активності нерегламентованого, перетворювального характеру, тоді як **креативність** – загальна здібність дитини, її здатність до творчості. Отже, креативність – це одна з базових якостей особистості.

ЗАПИТАННЯ 7. Традиційно основним призначенням дошкільного навчального закладу вважалася підготовка дитини до школи. Як розглядається це питання в світлі завдань та змісту Базової програми?

У контексті навчально-дисциплінарної моделі освіти відпрацьовано зручну схему: готовність (неготовність) до школи визначається певним обсягом знань та вмінь, за якими й підбивається підсумкова оптимістична чи песимістична оцінка. Тобто точкою відліку виступає **кількісний** вимір освіченості, навченості дошкільника.

Сьогодні на зміну кількісному приходить **якісний** вимір. А це означає, що педагог має перейматися насамперед тим, як дитина оволодіває знаннями та вміннями, в який спосіб використовує їх у різних життєвих ситуаціях, яким є вектор віддачі в процесі діяльності.

Яким чином можна співвіднести поняття «готовність до навчання в школі» та «життєва компетентність» ?

Коректніше говорити про **готовність до шкільного життя**, а не лише про навчання. Адже в школі дитина ще й спілкується, товаришує, випробовує сформовану

раніше систему цінностей тощо. Прищепити навички адаптації до нового соціального середовища значно складніше, ніж сформувати елементарне вміння вчитися.

ЗАПИТАННЯ 8. Чи означає це, що нова стратегія дошкільної освіти знімає з порядку денного необхідність формувати в дитини шкільну зрілість?

Ні, це просто неможливо, оскільки для дитини шести – семи років навчальна діяльність є важливою, а згодом стає провідною. «Шкільна компетентність» – одна з багатьох складових «життєвої компетентності». Адже роль учня інтегрується з іншими соціальними ролями – сина, брата, сусіда, покупця, користувача транспортом тощо.

Навчитися **поводитися компетентно** – означає бути свідомою, вправною, психологічно гнучкою людиною, а отже реагувати на зовнішні впливи адекватно, діяти конструктивно:

- активно створювати, а не руйнувати;
- оптимістично ставитися до труднощів;
- брати на себе відповідальність;
- збалансовувати свої бажання, узгоджувати їх з можливостями;
- контролювати й регулювати свою поведінку;
- спиратися на реалістичну самооцінку.

Базова програма орієнтує педагогів на необхідність формування шкільної зрілості дітей шести (семи) років. Педагог має збалансувати розумову, соціальну й емоційну зрілість вихованців; розвинути в них організаційні, загальнопізнавальні, конструктивні, мовленнєві та контрольні-оцінні вміння і навички; виховати позитивне ставлення до майбутнього шкільного життя.

5. Міні-проект «Профіль вихованця».

Вихователі розподіляються на дві підгрупи. Способом колажу за допомогою ілюстративного матеріалу та зображувальних засобів представити на плакаті профіль вихованця: одній підгрупі – вихованця, якому комфортно у групі, другій – навпаки. Презентувати плакат, обґрунтувати спільну думку.

6. Підбиття підсумків. Вправа «Мікрофон».

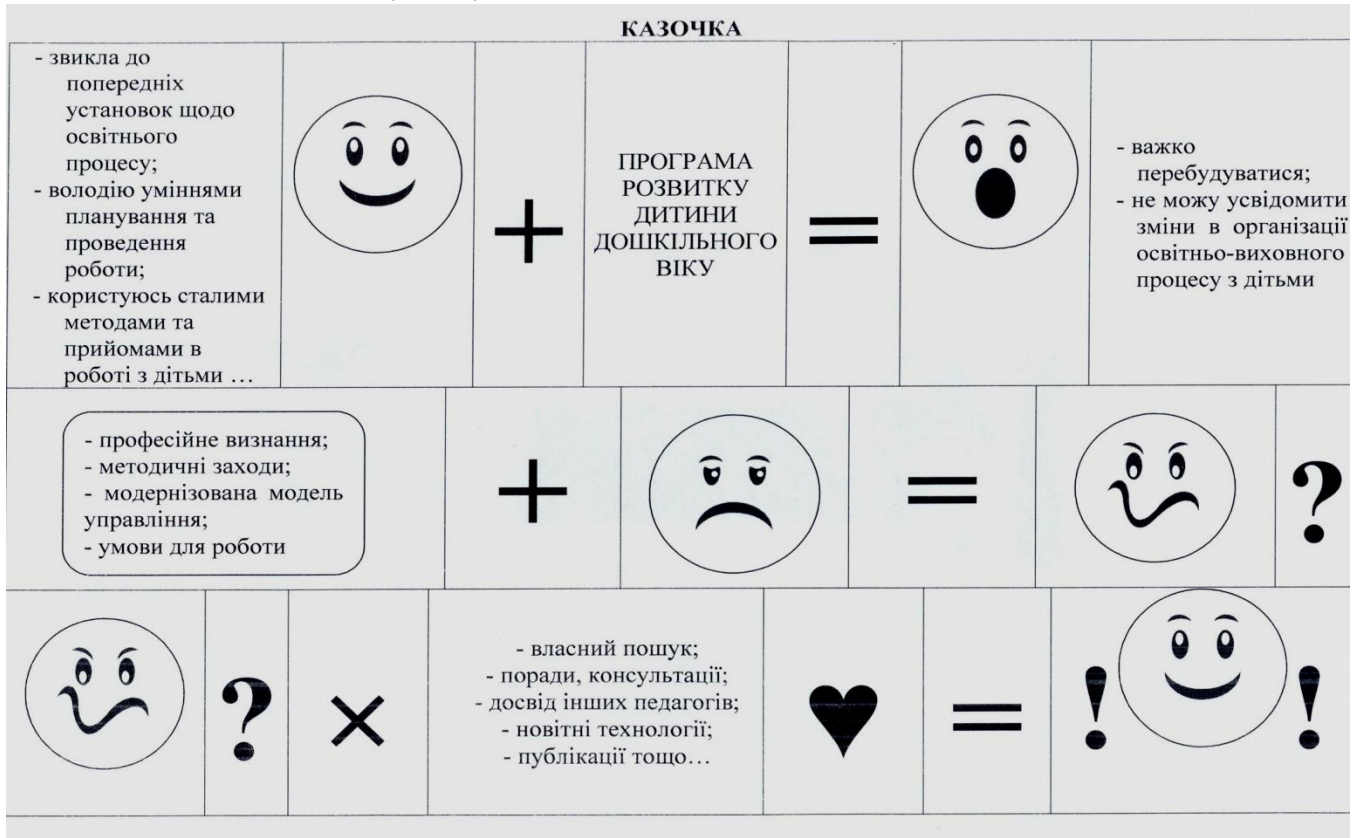
Педагогам пропонується висловити свої враження від роботи за допомогою «мікрофона».

Проблемний семінар «Програма «Я у Світі» – програма нового типу»

Мета: розглянути засади створення Базової програми, з'ясувати шляхи зростання науково-теоретичної підготовки педагогів в умовах особистісно орієнтованої моделі дошкільної освіти

Хід проблемного семінару

1. Казочка про те, як Оленка навчилася працювати за програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».

2. Міні-лекція «Актуальність впровадження Базової програми «Я у Світі».

Доктор психологічних наук, професор О.Л. Кононко стверджує, що реформування змісту та гуманізація цілей дошкільної освіти України є складовою процесу оновлення світових та європейських освітніх систем. На часі впровадження **компетентнісної парадигми**, яка орієнтує на цілісний підхід до формування особистості. Очікування суспільства пов'язані сьогодні передусім із формуванням життєздатної, гнучкої, свідомої, творчої людини. Опікуватися цією проблемою слід починати з дошкільного дитинства, оскільки саме в цей віковий період закладається підґрунтя оптимістичного світобачення, формуються первинний образ світу й самого себе, базис особистісної культури.

Нині кожен має не лише усвідомити невідворотність переходу на новий стиль роботи, конкретизований Програмою, а й знову перегорнути сторінки Базового компонента дошкільної освіти та Коментаря до нього й поновити свої знання. Тобто

дієво налаштуватися на роботу за Програмою нового покоління, осмислити її відмінність від традиційних, уточнити те, що ще залишилося недостатньо зрозумілим.

Базову програму «Я у Світі» розроблено на виконання Закону України «Про дошкільну освіту» та Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Вона є державною Програмою, в якій відображено вимоги щодо **оновлення змісту** освіти дитини від народження до шести (семи) років життя, зокрема до його інваріантної частини. В ній уніфіковано вимоги до розвиненості, вихованості й навченості дитини раннього та дошкільного віку незалежно від місця її проживання.

«Я у Світі» – **Програма нового типу**. Тут подано базовий зміст дошкільної освіти, який передбачає гармонійний та різнобічний розвиток дошкільника, формування його особистості, створення в умовах дошкільного навчального закладу розвивального життєвого простору.

Забезпечення **балансу** фондів «**можу**» і «**хочу**» полягає в тому, що виховання й навчання дошкільника спрямовуються на збалансованість життєво необхідних знань, умінь, навичок із його особистими потребами, інтересами, бажаннями, прагненнями.

Виховання в дитини дошкільного віку активної за формою та моральної за змістом **життєвої позиції** – **системи ціннісних ставлень** до природи, культури, людей, власного «Я».

Формування у дошкільника основ **креативності**: інтересу до парадоксів; почуття новизни; вміння відходити від стереотипів; творчої уяви; здатності відкривати аналогії; можливості прогнозувати; дотепності, сміливості суджень; здатності вдаватися до різних форм доказів; неординарності рішень; кмітливості; почуття гумору.

Стимулювання управлінців, методичної служби та педагогів до заміни кількісного підходу в організації та оцінці ефективності дошкільної освіти на **якісний**.

Спрямування Програми.

Програму «Я у Світі» названо не випадково. Адже кожна дитина приходить у світ передусім для того, щоб пізнати його й навчитися вдосконалювати себе; усвідомити, для чого живуть на Землі люди; ознайомитися з умовами життя та його основними законами – природними, предметними, соціальними; знайти своє **місце** в складному й суперечливому світі.

Символічно: назва програми вперше починається займенником «Я», чим підкреслено виняткову роль власної активності дитини в особистісному становленні.

Цією назвою засвідчено орієнтацію сучасної дошкільної освіти на системний підхід до розвитку, виховання й навчання особистості; на її різнобічну збалансованість; гармонійне поєднання «Я» і «Світу». Програма наголошує: основне призначення дорослого – допомогти малюкові **жити власними силами, у злагоді з довкіллям і згоді із самим собою.**

Програма «Я у Світі» – **стратегічна** за своїм характером. Вона визначає стрижневі положення, принципово важливі для розуміння напрямів оновлення змісту та гуманізації цілей дошкільної освіти; слугує дороговказом у пошуку сучасних підходів до організації ефективного життєвого простору, який відповідає вимогам сучасності, – природного, культурного, соціального, простору «Я»; окреслює мінімально необхідний для цього перелік вимог та умов.

Програма є, радше, важливим **орієнтиром** для самостійних, виважених, доцільних у кожному конкретному випадку дій педагога, ніж прописувачем покрокових дій або зведенням жорстких та обов’язкових правил.

Працюючи за Базовою програмою, педагог виступає не лише провідником національного та загальнолюдського, а й носієм власного гуманістичного досвіду, особою, що здійснює вибір, приймає самостійні рішення в розв’язанні тих чи інших педагогічних завдань, створює сприятливі умови для розвитку, виховання й навчання дошкільнят. Такий підхід дає змогу поєднати ідею так званої «стандартизації» з грамотною побудовою варіативного життєвого простору дошкільника.

3. Робота у групах «Порівняльна характеристика традиційного та компетентнісного підходів у дошкільній освіті».

Вихователі об’єднуються у дві групи: одна визначає характеристику традиційного підходу, друга – компетентнісного.

	ТРАДИЦІЙНИЙ ПІДХІД
Основне призначення ДНЗ	Підготовка до навчання у школі
Визначення рівня готовності до школи	Певний обсяг знань Кількісне вимірювання освіченості, навченості
Характеристика діяльності дитини	Результат діяльності дитини характеризує її як суб’єкта діяльності за об’єктивними результатами
Оцінювання розвитку дитини	Норми розвитку визначають середньо статистичні показники. Порівнюється одна дитина з іншими

	КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД
Основне призначення ДНЗ	Готовність до школи, шкільна компетентність, зрілість
Визначення рівня готовності до школи	Якісний вимір: як дитина оволоділа ЗУН, як використовує їх у різних життєвих ситуаціях, докладання дитиною зусиль до одержання знань.
Характеристика діяльності дитини	Оцінювання за об'єктивними результатами та ставлення дитини до того, що вона робить, ставлення до когось
Оцінювання розвитку дитини	Визначення характеру продуктивності дитячого життя в цілому (прагне до успіху). У кожної дитини своя динаміка розвитку

4. Професійна майстерня «Планування освітнього процесу».

Вихователі об'єднуються у три підгрупи за віковим групами та складають план освітнього процесу на один тиждень, власно обираючи тему блоку.

5. Зворотній зв'язок. Методика «Нові ідеї, мрії, запитання».

Мета: провести загальну оцінку проблемного семінару.

Учасникам пропоную розглянути три великі аркуші паперу на стіні. На одному з них намальований торт з незапаленими свічками, на другому – планета Земля, на третьому – шкільна парта. Для кожного учасника заздалегідь приготовані клейкі папірці: жовті – у формі вогника, сині – у формі хмаринки та червоні – у формі зірочки. Прошу кожного з учасників висловити свої враження від семінару на наклейках та закріпити на аркушах. На жовтих написати найважливіший момент, який кожний учасник особисто виніс з семінару. Все що нове для нього та цікаве. Закріпити на малюнку із зображенням торта зі свічками. На червоних зафіксувати свою мрію, яка зародилася, і яку будуть прагнути здійснити. Прикріпити навколо планети. На синьому написати те, над чим слід, на думку учасника, попрацювати. Закріпити навколо шкільної парти.

Методичний ринг «Педагогічна майстерність вихователів»

Мета: виявити рівень професійної підготовленості педагогів, розвивати згуртованість, вміння працювати в команді, аргументовано відстоювати свою точку зору.

Хід методичного рингу

1. Гра «Абревіатури».

Ведучий пропонує всім учасникам прочитати повністю ряд абревіатур: МОН, ХАНО, ВНЗ, НАТО, ЮНЕСКО, ООН, ГУОН, ФСБ. Після того абревіатури розшифровані, учасникам пропонується скласти (та розшифрувати) свої абревіатури, тематика яких повинна стосуватися освіти.

2. Завдання:

«Запитання – відповідь».

Кожен педагог витягає з пачки квитків з питаннями один, на який відповідає письмово. Відповіді здаються в журі (адміністрація ДНЗ).

Питання такого змісту:

- Напишіть імена та по батькові батьків дітей, які відвідують вашу групу (скільки пам'ятаєте).
- Напишіть структуру заняття з математики у групі старшого дошкільного віку.
- Напишіть імена та по батькові всіх педагогів, які працюють в нашому дитячому садку.
- Напишіть програмовий зміст фізкультурного заняття у групі старшого дошкільного віку.
- Напишіть назви та авторів книг, якими Ви користувалися в цьому навчальному році при підготовці до занять.
- Напишіть розклад занять групи, в якій Ви працюєте.
- Перелічіть художні твори та вірші про осінь, які Ви вивчали з дітьми своєї групи в цьому навчальному році.
- Напишіть імена та по батькові технічного персоналу нашого дитячого садка.
- Перелічіть завдання річного плану ДНЗ, над якими працює колектив.
- Напишіть всі заклади науки і освіти, з якими співпрацює наш ДНЗ.
- Напишіть інноваційні технології, які використовує у своїй роботі наш ДНЗ.

Після цього педагоги об'єднуються в команди шляхом збирання розрізної картинки. В процесі роботи за кожну правильну відповідь команда отримує фішку.

2. «Психологічний ринг».

Ведучий задає питання по черзі кожній команді і та, яка дала правильну відповідь, отримує фішку.

- Стійка система соціально значущих рис, що характеризують індивіда з боку його включеності в соціальні відносини – ОСОБИСТІСТЬ.
- Систематичне, цілеспрямоване і планомірне сприйняття об'єктів – СПОСТЕРЕЖЕННЯ.
- Психічний пізнавальний процес, що складається у відображенні минулого досвіду – ПАМ'ЯТЬ.
- У цих дітей переважає гарний настрій. Вони життєрадісні. На позитивні стимули реагують гучним сміхом, на негативні – голосним плачем. Всі внутрішні переживання проявляються зовні. Ці діти з задоволенням беруться за нову справу, відчуваючи та виявляючи при цьому яскраві позитивні емоції. Почуття та інтереси цих дітей нестійкі. Ці діти люблять гучні ігри, легко переходять від сну до пильнування. Їх легко дисциплінувати. Більшою мірою вони відволікаються на зовнішні стимули, ніж на внутрішні. Оскільки чутливість до подразника у них знижена, вони не реагують на зауваження, зроблені тихим голосом. Мова цих дітей гучна, енергійна, її темп швидкий. Визначте тип темпераменту. ДІТИ-сангвініки.
- У цих дітей часто міняється настрій. Емоції мають крайні прояви: вони не плачуть, а ридають, не посміхаються, а регочуть. Дуже бурхливо діти реагують на зовнішні подразники, вони нестримані, нетерплячі, запальні. Діти з даним типом темпераменту люблять рухливі ігри, ігри з елементами спорту, а нерідко просто бігають по групі або ігровій кімнаті. Навички формуються довго та складно перебудовуються. Ці діти відчувають труднощі в переключенні та концентрації уваги, їх важко дисциплінувати. На заборони дорослих вони висловлюють бурхливий протест. Визначте тип темпераменту. ДІТИ-холерики.
- Діти даного типу темпераменту відрізняються низькою емоційністю, невиразною, бідною мімікою. Емоції виявляють неявно: тихо сміються, неголосно плачуть. Для них характерна висока працездатність, вміння робити все ретельно, копітко, тривало концентруватися на виконанні завдання. Будь-яку діяльність дошкільнята виконують повільно, їм необхідно деякий час, щоб освоїти і зрозуміти, що від них вимагається. Ці діти легко дисциплінуються у звичній обстановці, болісно переживають порушення усталених стереотипів. Для дітей цього типу характерна

повільна, тиха, з тривалими паузами мова. Визначте тип темпераменту. ДІТИ-флегматики.

3. «Закінчи вірш».

Від кожної команди запрошується по одному педагогу, які отримують картки з наступними завданнями: закінчити вірш, який написано в картці (пропонуються уривки з віршів, які вивчаються в дошкільному закладі). За правильну відповідь - фішка.

4. «Перевір себе».

Від кожної команди запрошуються по одному педагогу. На дошці для кожного написано по одному математичного прикладу. Педагоги повинні самостійно вирішити приклад, в той час як ведучий читає який-небудь твір або звучить дитяча пісня (магнітофон) – відволікаючий момент. Перемагає та команда, чий представник вирішить приклад першим.

Гра-вправа «Одночасність».

Усім учасникам дається час, за який вони повинні зібратися і без всяких команд з будь-чєї сторони одночасно хлопнути в долоні, а через якусь паузу (наприклад, 3 секунди – це визначається в момент обговорення та підготовки) знову грюкнути і т.д. Гра вважається добре виконаною, коли її умови виконуються усіма учасниками одночасно (нема рикошету в оплесках або різнобою в рухах).

Надалі цю гру педагоги можуть використовувати в роботі з дітьми 4-7 років. Одночасність – високий показник узгодженості дій у групі, колективі. Вправа "Одночасність" тренує підпорядкування загальному ритму, тому щоб навчитися діяти одночасно з іншими – важливий навик для дитини передшкільного віку. Працюючи в даному напрямку, педагог поступово зможе домогтися того, що до моменту вступу до школи в групі не буде (або залишиться мала кількість дітей) тих, хто виконує будь-яке навчальне завдання швидше або повільніше за інших (єдиний темпоритм дитячого колективу).

5. «Визначить в якій віковій групі вивчаються названі твори».

Кожна команда отримує по одній картці, в якій написано 3-4 назви творів та їх автори. За 1 хвилину члени команд повинні вирішити, в якій віковій групі вони вивчаються. За кожну правильну відповідь – фішка.

6. «Дружній шарж».

Кожній команді пропонується придумати та зобразити за допомогою міміки, жестів одного з педагогів іншої команди (не більше 1 хвилини). У випадку, якщо педагоги дізналися колегу (на обговорення дається не більше 2 хвилин) – вони отримують фішку.

7. «Рішення кросворду з образотворчого мистецтва».

Схема кросворду заздалегідь намальована на дошці. Ведучий ставить питання, на які необхідно відповісти і сам вписує їх у клітки кросворду.

- Візерунок, побудований на чергуванні в певному порядку якихось малюнків або ліній – ОРНАМЕНТ.
- Твори мистецтва, виконані будь-якими фарбами – ЖИВОПИС.
- Малюнки, ілюстровані сторінки старовинних рукописних книг – МІНІАТЮРИ.
- Вид народного орнаменту, найдавніший спосіб художнього оформлення виробів з повсті, шкіри, хутра, паперу, сукна – АПЛІКАЦІЯ.
- Лінія, передає зовнішні обриси людини, тварини, предмета – КОНТУР.
- Зображення людей по груди у мarmorі, бронзі, дереві – БЮСТ.
- Твір монументального живопису, що прикрашає внутрішні та зовнішні стіни будівлі – ПАННО.
- Вид фарби для малювання – ГУАШ.

За правильні відповіді команда отримує фішки.

8. «Ділова гра».

Назвати якомога більше форм роботи з дітьми, які Ви використовуєте у своїй діяльності. Команди по черзі називають по одному пункту.

Кожна правильна відповідь заохочується фішкою.

9. «Розвиток виразної мови вихователя».

Командам дається завдання: скажіть слово «МОЛОДЕЦЬ!»:

тихо	}	1 команда
голосно		
ніжно		
здивовано	}	2 команда
іронічно		
захоплено		
ласкаво	}	3 команда
вимогливо		
таємничо		

10. «Домашнє завдання».

Заздалегідь кожній команді дається завдання, результати якого підводять журі в кінці заходу:

- письмово скласти короткий перспективний план дня за темою «Мої друзі» зі сфери «Соціальне Я»;
- письмово скласти короткий перспективний план дня за темою «Друзі наші менші» зі сфери «Природа»;
- письмово скласти короткий перспективний план дня за темою «Ми – виховані діти» зі сфери «Культура».

Члени команди вибирають педагога, який зможе впоратися з даним завданням. У разі необхідності він може звернутися за порадою до колег.

Команда, яка найбільш правильно виконала завдання, заохочується фішкою.

11. «Рішення навчальних психолого-педагогічних ситуацій».

Кожна команда вибирає собі картку із завданням, обговорює та висловлює свою точку зору. Враховуючи, що в команді, як мінімум 10 чоловік, точки зору можуть бути різні тож висловитися мають право всі педагоги.

- Одного з вихованців товариші по групі звать не по імені, а за національністю. Дитина постійно плаче та не хоче ходити в дитячий садок. Вихователь намагається пояснити дітям, що вони поведуться жорстоко. Тоді дошкільнята починають дратувати малюка так, щоб не чули дорослі. Який вихід з цієї ситуації?
- У дитини середні здібності, але сім'я задалася метою зробити з нього вундеркінда. Кожен день у нього розписаний по хвилинах: ввечері його водять у прогімназію, на курси англійської мови і т.п. Навіть під час денного сну в дитячому садку малюка ведуть на заняття спортивної секції. Вдома його змушують слухати серйозну класичну музику. Грати дошкільнику просто ніколи. На всі вмовляння педагогів батьки відповідають, що бажають дитині тільки добра. Як допомогти маляті знайти дитинство?
- Вихователь групи старшого дошкільного віку на батьківських зборах розповів про те, як готувати дітей до навчання в школі, розвиваючи їх фізично. Бабуся одного хлопчика активно наполягала на тому, щоб її онука не брали на прогулянку і в басейн, тому що він часто простуджується. Аргументувала вона цей факт тим, що педагоги не стежать, як одягаються діти, самотійно ж у цьому віці вони цього зробити не можуть. На запитання вихователя про те, як же Серьожа буде одягатися

в школі, бабуся пояснила, що вона, як і в дитячому саду буде допомагати йому в цьому, для чого спеціально звільнилася з роботи. Як організувати роботу з батьками Сергія?

Додаткові завдання:

«Педагог-художник»

Ведучий показує репродукції картин відомих художників, які використовуються в навчальному процесі дошкільного закладу, за 30 секунд команді необхідно визначити автора та назву картини. За кожну правильну відповідь команда отримує фішку.

Конкурс «Знімаємо фільм»

Кожній команді пропонується «зняти та показати» короткометражний фільм (тривалістю не більше 3-х хвилин) з життя дитячого саду. Педагоги самі вибирають сюжет (наприклад: підготовка до ранку, проведення загартовування, підготовка до відкритого заняття).

Дана гра в подальшому може використовуватися в роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

«Художнє читання»

Від кожної команди запрошується по одному учаснику, яким пропонується наступне завдання:

– Використовуючи виражальні засоби мови, прочитати запропонований уривок (наприклад: М.Носова «Живий капелюх»).

Бажано, щоб у даному конкурсі брали участь ті педагоги, які не надто емоційні або говорять дуже тихо.

На завершення журі підраховує фішки й оголошує результат. Всі члени команди-переможця одержують будь-які сувеніри: ручки, зошити і т.д. Крім цього спільно визначаються педагоги, які брали найбільш активну участь у проведенні заходу.

Педагогічна рада у формі гри «Що? Де? Коли?» «Гра як пріоритетний засіб розвитку дошкільнят»

Мета: об'єднати зусилля колективу ДНЗ для підвищення рівня організації сюжетно-рольової гри, використання на практиці досягнень передового досвіду та педагогічної науки.

Хід гри

Усі учасники педради об'єднуються у дві підгрупи.

1 завдання «Візитна картка команд». Команди представляють своє привітання, назву, девіз.

2 завдання «Розминка». Команди отримують по 3 запитання.

1 команда

- Творчий характер сюжетно-рольової гри визначається наявністю... **ЗАДУМУ.**
- Найчастіше в грі дитина приймає на себе роль... **ДОРΟΣЛОГО.**
- Різноманіття та взаємозв'язок ігрових дій, взаємин дітей у грі – це... **СЮЖЕТ.**

2 команда

- Що є структурним компонентом гри?... **СЮЖЕТ, ЗМІСТ, РОЛЬ,**
- Психічні процеси, що формуються в процесі сюжетно-рольової гри... **МИСЛЕННЯ, УЯВА, ПАМ'ЯТЬ.**
- Один із принципів організації сюжетно-рольової гри – це... **НАЯВНІСТЬ АТРИБУТІВ.**

Ведучий крутить ігрове поле та задає питання в залежності від сектора.

1 сектор «Педагогічні ситуації».

1 команда

Маша, Ваня та Кирило вирішили грати в «Морську подорож».

– Я – капітан корабля, – говорить Ваня.

– Ти вчора був капітаном. Ти кожен день капітан», – заперотестували Маша та Кирило.

Запитання:

- Як вихователю вирішити дану ситуацію?
- Яке правило можна придумати, щоб право на цікаві ролі мали й інші учасники гри?

2 команда

Максим швидко взяв собі іграшки для гри в «Космічну подорож»: і пульт управління, і командирський шолом, і планшет з картою, і «космічне харчування», і «сонячні батареї» для перезарядки двигунів.

– А нам чим гратися? Раз все взяв, то грайся сам, – сказали хлопці.

Запитання:

- Як вчинити вихователю в даній ситуації?
- Яку роботу можна провести з дітьми, щоб запобігти подібним ситуаціям?

1 команда

Діти групи молодшого дошкільного віку після гри не прибрали іграшки. Не зробили це і після нагадування вихователя.

Запитання:

- Яка повинна бути реакція педагога?

Хлопчик ходить по групі, бере то одну, то іншу іграшку, але з жодною не грає.

Запитання:

- Як вчинити вихователю?

2 команда

Троє дітей бігають по ділянці дитячого садочка, наштовхуються на своїх товаришів. На зауваження вихователя відповідають, що вони грають у «війну».

Запитання:

- Як повинен вчинити педагог?

Діти повторюють у грі «негарну» поведінку дорослих.

Запитання:

- Як повинен відреагувати на це вихователь?

Дівчинка прийшла в групу. Хлопці запрошують її до гри. Але вона від усіх запрошень відмовляється.

Запитання:

- Як відреагувати вихователю?
- Як залучити дівчинку до гри?

2 сектор «Сюжетно-рольові ігри дітей молодшого дошкільного віку».

1 команда

Назвіть прийоми керівництва іграми малюків (участь вихователя в іграх).

2 команда

Сформулюйте завдання керівництва іграми малюків:

- Розвиток і збагачення ігрових дій
- Розвиток і збагачення сюжету
- Формування умінь грати поруч

1 команда

Сплануйте попередню роботу до сюжетно-рольової гри «Шофери».

2 команда

Сплануйте попередню роботу до сюжетно-рольової гри «Сім'я».

3 сектор «Сюжетно-рольові ігри дітей старшого дошкільного віку».

1 команда

Назвіть сюжетно-рольові ігри з виробничим сюжетом («Магазин», «Поліклініка», «Кафе», «Школа», «Перукарня», «Автосервіс» і т.д.).

2 команда

Назвіть суспільно-політичні сюжетно-рольові ігри («У війну», «В індіанців», «В мітинг», «У вибори», «В рятувальників» і т.д.)

1 команда

Складіть перелік обладнання для сюжетно-рольової гри «Морський порт» (кораблі, шлюзи, портовий кран для навантаження вантажів).

«Переправа» (шлюзи, корабель, машина, кран для навантаження і розвантаження, в'їзд на переправу, водяний млин, фігурки людей).

2 команда

Складіть перелік обладнання для сюжетно-рольової гри «Пожежна станція» (диспетчерський пункт, гараж, вертолітний майданчик, пожежні машини, місце для заправки пожежних машин водою, бензоколонку, фігурки диспетчера та пожежних).

«Залізнична станція» (рейки, вагончики, перон, обладнаний зал очікування в будівлі залізничного вокзалу, пасажери, працівники залізниці, під'їзні шляхи, машина, автобус, шофер і т.д.).

3 сектор «Чорний ящик».

Чорний ящик містить завдання для команд.

– Проти знавців грає старша медсестра. Увага! Питання!

- Назвіть гігієнічні умови організації сюжетно-рольової гри.

Правильна відповідь: наявність ігрового простору, забезпечення місця і часу для ігор, наявність безпечних для життя і здоров'я іграшок.

– А тепер проти знавців грає завідувач. Увага, питання!

- Назвіть вітчизняних педагогів та психологів, що займаються дослідженнями проблеми дитячої гри.

Правильна відповідь: Р.І.Жуковська, А.П.Усова, Д.В.Менджеріцка, Н.Я.Михайленко, В.П.Залогін, Р.А.Іванкова, Є.І.Щербакова, Д.Б.Ельконін.

– Проти знавців грає мати вихованця ДНЗ. Увага, питання!

- Яка кількість іграшок має бути у дитини?

Правильна відповідь: краще, якщо у дитини буде невелика кількість іграшок, але ставитися він буде до них з любов'ю.

– Проти знавців грає вихователь-методист. Увага питання!

- Назвіть способи включення малоактивних дітей у сюжетно-рольову гру.

Правильна відповідь: надавати підтримку в грі, висувати на центральні ролі.

Домашнє завдання «Презентація сюжетно-рольових ігор».

Кожна з команд презентує сюжетно-рольову гру, яку вони обрали заздалегідь.

Журі після закінчення гри підводить підсумок.

Критерії оцінки роботи команд:

1. Час. Активність групи.
2. Творчість і компетентність учасників.
3. Повнота відповідей.

Майстер-клас «Використання інтерактивних методик під час вивчення методу проектів»

Мета: підвищити мотивацію педагогів до оволодіння методом проектів як одним з інтерактивних методів навчання.

Хід майстер-класу

I. Постановка цілей та завдань майстер-класу:

Ведучий. Шановні колеги! Основна мета сьогоднішнього майстер-класу – це подальше підвищення мотивації до оволодіння методом проектів як одним з інтерактивних методів навчання.

Сьогодні ви познайомитеся з поняттям «інтерактивні методи навчання», дізнаєтесь, чим вони відрізняються від пасивних і активних методів. Ви поглибите свої знання про метод проектів, про алгоритм створення проекту.

З вами буде проведено три інтерактивні практичних заняття, в ході яких ви зможете з'ясувати, що вам заважає займатися проектною діяльністю, згадаєте основні стадії проекту та попрацюєте над однією з головних стадій створення проекту – плануванням дій команди. Крім того, ви покажете вміння працювати в команді.

Я сподіваюся, що проведений сьогодні майстер-клас допоможе вам почати активно впроваджувати метод проектів в освітню діяльність зі своїми вихованцями.

Отже, ми починаємо.

II. Основна частина майстер-класу.

Ведучий. Сьогодні перед педагогікою стоїть найважливіша проблема: як зробити процес навчання та виховання цікавим і корисним. Педагоги в своїй практиці використовують різні методи та форми навчання: пасивні, активні та інтерактивні. При використанні пасивних методів педагог відіграє центральну роль на занятті. Тут переважає монологічний режим спілкування. Педагог сам розподіляє роботу та необхідну інформацію, пропонує заняття за заздалегідь складеним планом. Будь-яка спроба вихованця проявити самостійність, ініціативу і творчість розглядається як відхід від наміченого, єдино вірного плану роботи. Діти на таких заняттях є тільки об'єктом впливу дорослих.

Під час використання активних методів навчання на занятті використовується метод обговорення проблем, встановлюється діалоговий режим, центральна роль педагога залишається. Вихованці вже не є пасивними слухачами, вони можуть

задавати питання, пропонувати власні рішення. Такі заняття не мають жорсткої структури, формулювання тем і проблем відбувається у формі спільного обговорення

Найбільш цікавими в даний час вважаються інтерактивні методи навчання, де педагог втрачає центральну роль, він стає організатором освітнього процесу. Акцент на такому занятті робиться на співпрацю та взаємодію. Педагог визначає загальний напрямок, контролює час і порядок виконання наміченого плану, дає консультації, допомагає під час ускладнень. Міняється сама обстановка на занятті, відбувається відхід від звичних вимог до дисципліни. Діти на таких заняттях взаємодіють один з одним, а педагог має піклуватися про те, щоб їхні зусилля були направлені на позитивний результат.

У процесі навчання педагогами повинні використовуватися різні методи навчання, але необхідно пам'ятати, що в традиційній педагогіці:

- педагог вчить – вихованець вчиться;
- педагог думає – вихованець відтворює;
- педагог вибирає – вихованець приймає;
- педагог активний – вихованець пасивний;
- педагог авторитарний – вихованець вільний.

При використанні ж інтерактивних методів навчання міняються співвідношення «педагог-вихованець»:

- вихованець визначає мету діяльності – педагог допомагає йому в цьому;
- вихованець відкриває нові знання – педагог рекомендує джерела знань;
- вихованець вибирає – педагог сприяє;
- вихованець активний – педагог створює умови для прояву активності.

Таким чином, інтерактивні методи сприяють формуванню активної, самостійної позиції дітей, розвивають дослідницькі, рефлексивні й оціночні вміння. Одним з інтерактивних методів навчання є метод проектів.

Сьогодні ми поговоримо з вами про метод проектів як про один з інтерактивних методів навчання.

Метод проектів є тим засобом, який дозволяє відійти від традиціоналізму в навчанні, для якого типовим є пасивність вихованця та прагнення педагога збагати свого підопічного стандартним набором знань. Метод проектів – це дидактичний інструмент, який створює унікальні передумови для розвитку цілеспрямованості та самостійності дітей в досягненні нового, стимулюючи їх природну тягу до невідомого,

допомагає оволодіти новим способом діяльності. Педагог же перетворюється на організатора пізнавальної діяльності вихованців, стає співучасником творчого процесу.

У нашому педагогічному колективі вже почався процес введення методу проектів в освітню діяльність, але не так активно, як хотілося б. Чому? У цьому нам допоможе розібратися інтерактивне практичне заняття.

Практичне заняття № 1

Робота в малих групах за методикою «1-2 – усі разом».

Обговорення питань:

1. Що заважає вам займатися проектною діяльністю?
2. Чи є у нашому закладі умови для створення проектів? Які?

Педагоги об'єднуються в групи (команди). Кожен учасник групи протягом 1-2 хвилин продумує відповідь на запитання. Потім учасники об'єднуються у пари і проводять обговорення питання один з одним, домагаючись загального рішення. Потім пари переходять до колективного обговорення питання. Після чого кожна група озвучує відповіді на поставлені питання.

Ведучий. Для того, щоб активно займатися проектною діяльністю, вам необхідно поповнити свої знання в цьому напрямку, оволодіти самим і навчити дітей новому способу діяльності. Сподіваємося, що сьогоднішній майстер-клас допоможе вам у цьому.

Ми продовжуємо нашу розмову про метод проектів, проектну діяльність. Що таке проект?

- Це опис конкретної ситуації, яка має бути покращена, і конкретних методів і кроків щодо її реалізації.

Останнім часом це слово асоціюється найчастіше зі сміливими й оригінальними починаннями в області інтелектуальної чи практичної діяльності людини, символізуючи новизну та нестандартність підходу у вирішенні завдань.

Практичне заняття № 2

Робота в малих групах за методикою «Діалог».

Завдання:

Робота над проектом передбачає проходження 8 стадій (кроків). Спробуйте самостійно зробити ці 8 кроків.

Кожен учасник групи відіграє певну роль, яку йому вибирає ведучий (спікер, секретар, посередник, доповідач). У обов'язки спікера входить чітке визначення завдання групі, організація виконання, заохочення групи до роботи, підведення підсумків роботи та призначення доповідача. Секретар веде записи роботи групи (коротко і розбірливо), одночасно він повинен бути готовий висловлювати свої думки при підведенні підсумків. Посередник стежить за часом і стимулює роботу в групі. Доповідач висловлює думки групи, демонструючи результати роботи групи. Інші члени групи – активні учасники обговорення.

Робота по групах. Групи шукають погоджене рішення а, потім ведуть діалог, обговорюючи результати своєї роботи.

Ведучий. Таким чином, ми з вами з'ясували, що робота над проектом складається з:

1. Підготовки до роботи над проектом (інформація про проект, його актуальність, пошук проблем і т.д.).
2. Вибору проблеми (використання методу «мозкового штурму», розмова про кожну проблему, голосування за проблему).
3. Збір та аналіз інформації (можна розділитися на кілька груп: юристи, соціологи, журналісти. Юристи вивчають нормативні документи, соціологи опитують про актуальність проблеми, журналісти беруть інтерв'ю).
4. Планування дій команди (куди, кому, навіщо, що робити. Прораховується економічна складова).
5. Реалізація проекту.
6. Підготовка до захисту проекту (стенди, плакати, портфолію, макети, підготовка групи для захисту).
7. Презентація проекту (10 хвилин в усній формі).
8. Рефлексія (проводиться через тиждень після захисту. Відповідь на запитання: «Що дав проект?»).

А загальну схему проекту можна подати так:

Задумав – спроектував – здійснив

Ведучий. Крім того, проект включає в себе п'ять П: Проблема, Проектування (планування), Пошук інформації, Продукт, Презентація. Можна додати ще шосте П – Портфолію (папка, в якій зібрані всі робочі матеріали проекту). Важливим є те, що кожен етап роботи над проектом повинен мати свій конкретний продукт.

У ході роботи над проектом, а також на презентації вам можуть стати в нагоді наступні вимоги та орієнтири: Ми вивчаємо. Ми плануємо. Ми досліджуємо. Ми діємо.

Крім того, я хочу запропонувати вашій увазі інформацію про перелік можливих виходів проектної діяльності: сайт, відеофільм, атлас, відеокліп, виставка, газета, журнал, гра, колекція, модель, оформлення кабінету, пакет рекомендацій, свято і т.д.

Видами презентації можуть бути: ділова гра, демонстрація фільму, інсценування, доповідь, реклама, вистава, екскурсія і т.д.

А зараз я проведу з вами ще одне інтерактивне практичне заняття: «Складаємо програму дій». Я пропоную вам цю тему практичного заняття тому, що вважаю стадію планування однією з визначальних стадій, які сприяють здійсненню проекту. І скільки б вам не розповідали, як складати програму дій, тільки самостійна робота допоможе зрозуміти суть питання.

Працювати ви будете за методом «мозкового штурму».

Практичне заняття № 3

Робота в малих групах за методом «мозкового штурму».

Тема: Складаємо програму дій».

Мета: організація оперативного пошуку дій.

Маршрут пошуку: робота над проектом.

Результат «мозкового штурму»: складання програми дій, що сприяє здійсненню проекту.

Правила «мозкового штурму»:

1. Не можна робити жодних критичних зауважень по ходу висунення дій. Це заважає у формулюванні думок.
2. Не варто боятися нездійснених пропозицій: чим не звичніше дія, тим краще.
3. Чим більше пропозицій, тим імовірніше, що швидше знайдеться найбільш вірна дія.
4. Бажаний ланцюжок дій, що дає простір для обговорення.

Іде робота в групах. Захист програм дій.

III. Підведення підсумків майстер-класу:

Вашій увазі був представлений майстер-клас по темі: «Використання інтерактивних методик під час вивчення методу проектів». Ви познайомилися з поняттям «інтерактивні методи навчання», з одним із методів інтерактивного навчання – методом проектів, з інтерактивними формами навчання. Сподіваюся, що

представлений вашій увазі матеріал, допоможе використовувати інтерактивні форми навчання в роботі.

Виступи педагогів і гостей. Оцінка результативності майстер-класу. (Метод «Акваріум»: учасники працюють у колі, інші спостерігають і аналізують, тобто виступають в ролі глядачів):

1. Як, на вашу думку, пройшов майстер-клас?
2. Як працювали учасники майстер-класу:
  - як спілкувалися?
  - чи всі учасники команди були активні?
  - чи виявляли терпимість до будь-якої точки зору?
  - як аргументували свої думки?
3. Чи були створені умови для активної взаємодії учасників між собою
4. Ваші пропозиції (зауваження, доповнення) щодо проведеного майстер-класу.